

Priporočilo za delo ekip NMP

Zaposleni v NMP Slovenije so v nenehnem stiku s pacienti, pri katerih ni možno vedno zanesljivo izključiti ali potrditi možnosti okužbe s COVID-19. Zato je izredno pomembno pridobiti čim več anamnestičnih podatkov pred začetkom intervencije. Priporočamo, da poleg vprašanj o stanju pacienta in o prisotnosti znakov respiratorne okužbe pri pacientu preverite tudi prisotnost teh znakov v družini ali stik z osebo s potrjeno okužbo s koronavirusom. Ne glede na pridobljene podatke pa vedno k pacientu pristopite previdno.

Pred odhodom na intervencijo se ustrezno zaščitite, čeprav bo posledično lahko odziv nekoliko daljši. Varnost osebja je na prvem mestu. Za zmanjšanje časa, ki ga potrebujete za oblačenje osebne varovalne opreme (v nadaljevanju: OVO) **priporočamo usposabljanje in vaje oblačenja in slačenja OVO**. Čas lahko skrajšate tudi tako, da pred odhodom na teren razkužite roke in oblečete plašč ali kombinezon, ostalo (kapo, masko, očala in rokavice) pa nadenete v reševalnem vozilu, varno pripeti z varnostnim pasom, na poti na kraj dogodka. Odsvetujemo oblačenje plašča in kombinezona med vožnjo, ko morate biti pripeti z varnostnim pasom.

Vrsta OVO glede na vrsto intervencije oziroma prevoza je opisana v dokumentu **Splošni napotki pri uporabi osebne zaščitne opreme**, dosegljivem na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/Koronavirus/Standard-osebne-zascitne-opreme-za-obravnavo-pacientov-s-COVID-19-v-zdravstvenih-zavodih.pdf>

OVO, ki ste jo oblekli na začetku intervencije, po potrebi prilagodite dejanski situaciji. Če šele med samo obravnavo pacienta ugotovite možnost okužbe z virusom SARS COV-2, ali morate pri pacientu izvesti postopek, pri katerem nastaja aerosol, oblečeno OVO nadgradite pred izvedbo tega postopka (npr. masko IIR zamenjate z FFP3, zaščitna očala zamenjate z vodotesnimi).

Oblačenje OVO:

1. Razkužite roke
2. Namestite zaščitni vodoodbojni plašč ali zaščitni kombinezon
3. Namestite zaščitno kapo
4. Namestite masko
5. Namestite očala
6. Namestite nitrilne podaljšane rokavice
7. Ob uporabi zaščitnega kombinezona na koncu namestimo kapuco

Pri oskrbi pacienta se vedno sledi strokovnim smernicam in prvi cilj je najboljša oskrba pacienta. Pri potrjenem ali možnem primeru Covid-19 pa obstajajo nekatere posebnosti, ki jih je treba upoštevati. Virus SARS-CoV2 se prenaša kapljično (prisoten je sicer tudi v krvi, sluzi in blatu). Ker aerosoli predstavljajo razpršitev tekočine v drobne kapljice, ki se lažje širijo in dlje zadržijo v zraku, tveganje za okužbo predstavljajo tudi vsi posegi in zdravljenja, pri katerih nastajajo aerosoli. Te posege bodo pacienti s hudim potekom Covid-19 morda tudi potrebovali v okviru NMP in **OB IZVAJANJU TEH POSEGOV JE VEDNO POTREBNA POLNA ZAŠČITA:**

- Endotrahealna intubacija
- HFNC (angl. "High-flow nasal canulla")
- neinvazivna ventilacija (NIV) (predvsem preko maske)
- terapevtske inhalacije (npr. bronhodilatatorji)
- predihovanje z masko in samonapihljivim balonom
- predihovanje preko supraglotičnih pripomočkov

Ostali pacienti s Covid-19 v okviru NMP in reševalnih prevozov pa bodo pogosto potrebovali kisik. Zato je pomembno vedeti, da pri aplikaciji kisika preko Ohio, Venturi, navadnih mask ali nosnega katetra ne prihaja do tvorbe aerosola in jo lahko varno uporabljamo. Če pacient ne potrebuje visokega odstotka kisika in nima KOPB, je pa najbolje, da pacientu dovajamo kisik preko navadnega dvorogega katetra in ima hkrati lahko nameščeno zaščitno masko. To je tudi zelo primeren način terapije s kisikom v domovih za ostarele.

Pri oživljanju pacientov s Covid-19 upoštevajte priporočilo Slovenskega reanimacijskega sveta: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/priporocila_ekipam_nmp_za_obravnavo_bolnika_s_srcnim_zastojem_izven_bolnisnice_med_epidemijo_covid-19_1.pdf

slačenje OVO:

1. Najprej slečemo zaščitni voodbojni plašč / kombinazon in rokavice
2. Očala, ki tesnijo (smučarska) odstranimo in odložimo na namensko mizico ali v vrečo / posodo za reprocesiranje
3. Masko in kapo odstranimo skupaj
4. OVO odvržemo v zabojnik oz. vrečo za zdravstvene odpadke

Očala in nekateri kombinezoni so za večkratno uporabo, odložimo jih v zaprto posodo, ki je namenjena za reprocesiranje, kar je potrebno tudi pravilno izvesti.

Med postopkom slačenja razkužujte roke in menjavajte rokavice. Še bolje je, če vam pri slačenju pomaga sodelavec. Več informacij o oblačenju in slačenju OVO lahko pridobite na: <https://www.nijz.si/sl/koronavirus-zdravstveni-delavci#prikaz-pravilne-uporabe-osebne-varovalne-opreme-za-zdravstvene-delavce>

V kolikor pri obravnavi pacienta pride do kontaminacije, se je treba takoj obrisati, umiti in razkužiti in po potrebi preobleči delovna oblačila.

Čiščenje in razkuževanje reševalnega vozila:

Voznik reševalnega vozila sleče OVO, ko je pacient nameščen v reševalno vozilo oziroma ko voznik preneha sodelovati pri oskrbi pacienta. Opremo odloži v vrečo za zdravstvene odpadke in jo odloži na tla v bolniškem prostoru. Vedno poskrbi, da ostane vozniška kabina nekontaminirana. Vožnja z zaščitnimi očali ali celoobrazno masko je nevarna, saj se lahko notranjost vizirja orosi in se vidljivost zmanjša. Ko pacienta pripeljete do ciljne ustanove reševalcu spremljevalcu, ki še vedno nosi OVO, pomagajo zaposleni na sprejemu. Voznik naj ne zapušča vozniškega prostora in se po nepotrebem ne izpostavlja nevarnosti za okužbo. Ob vrnitvi na izhodiščno lokacijo se vozilo parkira na vnaprej dogovorjenem odprtem prostoru za čiščenje s streho. Pred čiščenjem naj se notranjost vozila zrači, vsaj 15 minut. To se lahko izvede že v fazi primopredaje pacienta. Vozilo je nato treba pravilno očistiti in razkužiti s čistilno razkužilnim sredstvom, pri tem se je treba zaščititi s kirurško masko z vizirjem, zaščitnim voodbojnim plaščem ali predpasnikom z rokavi in nitrilne rokavice. Voznik si namesti rokavice, da lahko pomaga spremljevalcu pri slačenju. Če je v lokalnem okolju možno, se reševalno vozilo dezinficira z napravo za aerosolno dezinfekcijo. Če aerosolna dezinfekcija ni mogoča, izdatno prebrišite vse kontaminirane površine z alkoholnim razkužilom (vsaj 60% vsebnosti alkohola) in zračite vozilo dve uri.

Priporočamo, da vsaka ekipa NMP pripravi natančno klinično pot, prilagojeno na lokalne razmere in okoliščine.

* Dokument povzema strokovna spoznanja, priporočila MZ glede OVO, navodila Reševalne postaje in SPOBO UKCL za delo ekip NMP v primeru pacienta s sumom ali potrjenim covid-19 v predbolnišničnem okolju